

Jean Baptiste Poquelin - Molière

Don Juan

Molière - veliki francoski dramatik:

Jean Baptiste Poquelin - Molière (1622 - 1673) se je rodil v Parizu kot meščanski otrok; najprej je študiral pravo, nato pa se je posvetil gledališču. Bil je sprva potujoči komedijant, sčasoma pa je napredoval do vodje gledališke skupine v Parizu. Pri tem je bil deležen velike naklonjenosti »sončnega« kralja Ludvika XIV. Molière (dramatikov

psevdonim) se je podobno kot Shakespear uveljavil na vseh gledaliških področjih (igralec, režiser, komediograf, vodja gledališča). Umrl je tako rekoč na odru, potem, ko je odigral glavno vlogo v svoji zadnji komediji Namišljeni bolnik (ironija usode).

Molière je napisal skupno 31 iger različnega tipa, od t.i. visokih klasicističnih komedij v verzih (komediji značajev), preko komedij tipov do burk in prigodnih iger za kraljevski dvor. Uspešno je združil antično in domačo komično tradicijo z novimi italijanskimi vplivi. Kot Shakespear je tudi Molière uporabljal že znane zgodbe, a jih prilagodil svojemu času in svoji miselnosti. Čeprav je bil močno odvisen od dvora, je kazal poteze dokajšnjega svobodoumlja, s čimer je že nekak predhodnik razsvetljenstva. V zahtevnejših Molièrjevih delih je večkrat opazna kritika tedanjih nravi oziroma družbena kritika.

Molièrova dela: Mojster Zgaga ali zmeraj ob nepravem času, Smešni preciozi, Sganarel ali namišljeni rogonosec, Šola za može, Nebodinamjihtreba, Šola za žene, Kritika Šole za Žene, Improvizacija v Versaillesu, Izsiljena ženitev, Tartuffe, Don Juan ali Kamniti gost, Ljubezen – zdravnik, Ljudomrznik, Zdravnik po sili, Amfitrion, George Dandin al kaznovani soprog, Skopuh, Gospod pl. Prasetnik, Sijajna snubca, Žlahtni meščan, Skapinove zvijače, Učene ženske, Namišljeni bolnik, Pepčkova ljubosumnost, Leteči zdravnik, Don Garcia Navarski ali ljubosumni princ, Elidska princesa, Meliserta, Siciljanec ali ljubezen – slikar, Psiha, Grofica Escarbanjaška. Največ je Molière prevajal v slovenščino J.Vidmar.

Don Juan - obnova

Komedija se začne in konča s Sganarelovimi besedami, saj je kot kmečki človek bolj primeren za komedijo.

Na začetku zvemo, kdo in kaj je Don Juan – velik podlež, brez časti in vesti. Sganarel se pogovarja s slugo Done Elvire, ki jo je Don Juan zapeljal iz samostana, potem pa zapustil. Don Juan si je med tem že ogledal novo »žrtev«. Začel je zapeljevati dve kmetici. Saganrel mu skozi celotno zgodbo daje moralne opazke, ki nanj ne vplivajo.

Kasneje se sreča z bratoma Done Elvire, ki bi rada maščevala ponižanje svoje sestre. Po spletu okoliščin se boj prestavi. Pomemben je tudi prizor v katerem se gospodar in sluga srečata s kipom. Sganarel se zelo ustraši, ko se kip premakne, Don Juan pa niti svojim očem ne verjame. Kasneje je ta kip poguben zanj, saj ga spravi v pekel. Kip pooseblja nebesa.

Don Juan kot literarno delo:

Molièrjev Don Juan je komedija v petih dejanjih. V bistvu to ni klasična komedija, saj ima tragičen konec. Glavni junak, zaradi pretiranosti v svoji strasti propade. S to komedijo je želel Molière grajati tedanje družbene razmere – komedija ima vzgojni pomen. Skozi Don Juanova usta

ponovno napade svetohlinstvo (kot je to storil že v Tartuffu). Dramatik je značilno moško (pa tudi žensko) lastnost – varanje, ter lomljenje src – prignal do skrajnosti (ko Don Juan zapeljuje kmetico vpricho njenega zaročenca). Podoben motiv se pojavi v Shakespearjevem Richardu tretjem, ko glavni junak zapeljuje vdovo na moževem pogrebu.

Motiv v komediji je avtor predelal iz Tirso de Molinovega Seviljskega zapeljivca. Tako je Don Juan iz španskega, zrasel v mednarodnega junaka. Izredno dobro je isto delo predelal tudi Puškin, čigar zgodba je krajša. Z manj besedami je povedal isto, ali pa še več. Puškin pa je spremenil tudi način izražanja glavnih oseb, v Molièrjevem delu se govori visok francoski jezik, Puškinovi junaki pa uporabljajo bolj preproste fraze in izraze.

Zelo pomembna oseba v komediji je zagotovo Don Juanov sluga Sganarel. Je glavni akter komike v komediji. Njegove opazke, ki jih izreče sam pri sebi, so odsev družbe tedanjega časa, kakšno je bilo stanje, ter kaj je bilo vsakdanje v tistem času. Primerjamo ju lahko z Don Kihotom ter oprodo Sančom Pansom. Sganarel je človek preprostega stanu, ter preproste zdrave pamet. Verjame v vse vraže, ter je globoko veren v Nebo (tako avtor poimenuje Nebesa, ter Boga). Don Juan pa je njegovo pravo nasprotje. Ne verjame v Nebo, še manj v vraže. Je dvopolen junak. Kot negativna osebnost je predstavnik fevdalne samovolje in kršitelj moralnega reda, kot pozitivna osebnost pa je idejni upornik proti fevdalno – cerkvenim idejnim temeljem (zaradi časa, v katerem je delo nastalo junak propade, saj so bili takrat vsi verni). Njegov pogled na svet je že malo razsvetljenski – iz vere je prešel na vedo, njegovo prepričanje temelji na znanosti, empirizmu, ter matematiki: »verjamem, da je dva in dva štiri, ter da je štiri in štiri osem«.

Don Juan - strasten človek:

Don Juan je velik ljubimec. Svojo obrt je prignal do popolnosti. Uspe mu vsak podvig - osvoji vsako dekle, ki mu prekriža pot. Zdi se, da je vzrok za to v velikem poželenju, vendar natančnejše poglobljanje v ta problem, da drugačne rezultate: Don Juan »razdaja svojo ljubezen« zato, da si izboljša samopodobo. Želi si pridobiti zaupanje samega vase. Ima željo po osvojitvi vsake lepotice, samo zato, da bi si dokazal, da je res pravi moški, ker ga je ves čas strah, da ni.

Družba tedanjega časa je bila strogo monoteistična, pa tudi monogamna (kar je tudi dandanes) in je v nasprotju z naravo, v kateri partnerji redko ostanejo dalj časa drug ob drugem. Don Juan lomi spone, ki jih nalaga monogamna družba, s tem, da osvaja in tudi osvoji čim več oseb nasprotnega spola. Lahko ga primerjamo s samci v naravi, katerih primarna naloga je, oploditi čim več samic, jih nato zapustiti, ter nadaljevati svojo življensko pot. Končna ugotovitev je, da se Don Juan sploh ne zaljublja, temveč sledi svojemu nagonu – razmnoževanje.

Viri: - Adrijan Lah: **Pregled Književnosti II** Od začetkov renesanse do konca

Romantike (2. natis, Lj, februar 1998, založba Rokus)

- Puškin: **Drame** Don Juan
- Shakespear: **Richard III.**